

Správy o pôvodnom čínskom náboženstve sa zachovali v knihe spevov Ši-king a v najstaršej knihe čínskych dejín Šu-king. Najstaršie náboženstvo Číňanov bola viera v jedného Boha. Najvyššiu bytosť nazývali kočovní Číňania Šang-Ti čiže Najvyšší Pán alebo jednoducho Ti - Pán, Vládca. Uznával sa teda podľa všetkého osobný Boh, najvyššia bytosť nad všetkým. Usadlí Číňania, ktorí sa zaoberali roľníctvom neskôr nazývali najvyššiu bytosť Hoang-Tien - najvyššie Nebo, alebo jednoducho Tien - Nebo. Niekedy preto možno nájsť výraz Hoang-Tien-šang-ti, čiže Zvrchovaný pán najvyššieho neba. Pritom pojmy Vládca a Nebo sa dokonale kryjú.

Neskoršia viera v päť zvrchovaných pánov neba označená číslom 5 je vlastne viera v jedného najvyššieho Pána, ako to vždy označovali čínski vzdelanci. Číňania totiž uznávali päť živlov, päť svetových strán (sever, juh, východ, západ a stred). Päť zvrchovaných pánov je vlastne jeden najvyšší Pán; je to päťoraký prejav jednej a tej istej najvyššej bytosti. V neviditeľnom svete najvyššiemu Pánovi pomáha množstvo nebeských duchov, ktorí sa nazývali Šen.

Kult, ktorý sa vzdával najvyššej bytosti, bol veľmi jednoduchý. Pôvodne neboli v Číne chrámy ani kňazi. Cisár sám prinášal obety Vládcovi nebies na posvätej čínskej hore Tai Šanu. Podľa starobylých záznamov čínskych dejepiscov Lo-pi, Čao-kang-tsi a iných sa dozvedáme, že podľa ich viery sa prvý človek klaňal Pánovi nebies, žil v raji, ale pre svoju neposlušnosť bol z raja vyhnaný.

V Číne sa vo všeobecnosti verilo v posmrtný život ľudskej duše. Za vlády dynastie Čeu sa obľúbená úcta predkov v priebehu prvého tisícročia pred Kristom postupne začala rozrastať. Tak sa rozvíjal manizmus - úctievanie mŕtvych predkov. Podľa čínskeho presvedčenia si žiadali duše zomrelých úctivé pochovanie tela do rodnej pôdy a pravidelné podávanie pokrmov, ktoré údajne požívali. Ak sa to nedodržalo, zomrelé duše sa pomstili nedbalým pozostalým. Tým sa stával kult predkov podstatným kultom vo vtedajšej Číne. Pôvodná viera v jedného Boha začala postupne v Číne ustupovať mnohobožstvu a rozličné čary a veštenie zatlačili do úzadia vieru v najvyššieho Vládca.

Rôzne nešváry priniesli mravný a náboženský úpadok.

Politický rozvrat, mravný a náboženský úpadok vyvolali snahu o obnovu, ktorú hlásali dvaja veľkí čínski myslitelia. Bol to Lao-tsi a Kong-fu-tsi. Obaja sa považujú v čínskych dejinách za veľkých synov národa. Neboli náboženskými reformátormi v pravom zmysle slova, ale skôr mysliteľmi vo filozofickej a mravnej oblasti a snažili sa nájsť správnu cestu do neba, k čnosti a k mravnému obrodeniu čínskeho národa.

Lao-tsi (Laocius) bol filozof, ktorý často premýšľal o pôvode vecí. Inak vie sa o ňom pomerne málo. Predpokladá sa, že bol správcom archívu a pokladu na cisárskom dvore dynastie Čeu okolo roku 600 pr. Kr. Bol originálnym filozofom. Podľa Lao-tsi je základom všetkého Tao. Je to sila, z ktorej sa vyvinuli princípy stvorenia. Tao je prvotná príčina všetkého a je vzorom pre všetko tvorstvo. Do ľudského života vstupuje Tao ako mravný zákon v podobe čnosti Te. Z tohto dôvodu nazval Lao-tsi svoju knihu Tao-te-king. Z jeho metafyzických úvah vyúsťujú praktické dôsledky, vlastne celá taoistická etika. V pôvodnom taoistickom učení platí zásada, že človek nemá byť len pôžitkársnym pozorovateľom a užívateľom vecí medzi nebom a zemou. Má prísne dodržiavať hygienu tela i duše. Nemá vášňami vyčerpávať svoje sily, aby sa mohol dožiť jemu určeného veku. Má pokojne očakávať koniec svojho života a nemá mať obavu pred smrťou. Zomrieť pre

vyznačá taoizmu znamená len odložiť svoj dovtedy užívaný oblek a zameniť si ho za lepší. Celá Laociová filozoficko - morálna sústava je známa pod menom taoistické učenie.

Filozofia taoizmu zohrala v čínskych duchovných dejinách významnú úlohu. Z pôvodnej filozofickej sústavy sa však postupne vyvinulo ľudové náboženstvo. Okolo roku 1000 po Kr. sa stal štátnym náboženstvom. Ako štátne náboženstvo prijal taoizmus rozličné budhistické a konfuciánske názory. Taoisti vzdávali cisárovi božskú poctu.

Kong-fu-tsi (Konfucius) bol politik, ktorý odmietol abstraktné úvahy Laocia a uvažoval ako jeho čínski predkovia. Konfucia vyhlásili za zakladateľa čínskej literatúry, inokedy za pôvodcu čínskeho náboženstva alebo tiež za vlastného tvorca čínskeho štátu. Roku 501 pr. Kr. bol Konfucius ministrom štátu Lu. Zaviedol pevný poriadok a hlásal spravodlivosť.

Tým si získal všeobecnú dôveru. Pri správnom hodnotení osoby Konfucia treba uviesť, že nebol ani tvorcom ani reformátorom náboženstva, ale pravým Číňanom, lebo uvažoval a veril ako oni. Celú svoju činnosť sústredil na učenie "cesty nebies", teda na mravné usporiadanie života. Konfucionistické učenie nie je ani tak náboženské, ale má ráz mravoučný. Popri oddanosti štátu kládol veľký dôraz na oddanosť rodine. Povinnosťou otca bolo starať sa všemožne o rodinu - manželku a deti. Od detí zas vyžadoval výhradnú poslušnosť voči rodičom. Zdôrazňoval veľkú úctu k starším osobám. Keďže

Konfucius upevnil rodinné zväzky vo svojej vlasti, získal si veľké sympatie a právom ho nazývali najväčším synom čínskej ríše a zakladateľom čínskej náboženskej sústavy.

V 12. storočí po Kr. konfuciánsky reformátor Čuhi hlásal ateizmus a položil tak základ pre neokonfucionizmus. Spočiatku bol tento zakladateľ čuhizmu a jeho prívrženci prenasledovaní, ale za cisára Li bol menovaný za ideálneho vykladača Konfucia a veľkého učiteľa. Čuhistické učenie je vo svojej podstate hmotárskym monizmom.

Zásluhou Konfuciových žiakov sa rozšírilo učenie Konfucia po celej Číne a Konfucius sa stal predmetom náboženskej úcty. Už v roku 57 po Kr. na základe cisárskeho rozkazu bol zavedený kult Konfucia po celej ríši. Na začiatku 6. storočia sa na jeho počesť prinášali v chrámoch obety.

Ani taoizmus ani konfucionizmus neodpovedali na otázky čínskeho ľudu. Za vlády cisára Ming-ti sa objavilo v čínskej ríši učenie budhizmu. Budhizmus sa v Číne šíril veľmi rýchlo. Už na začiatku 5. storočia po Kr. bolo v Číne veľké množstvo budhistických kláštorov a chrámov (pagod). Budha pod menom Foh sa uctieval ako nový čínsky boh.

Ak si takto bližšie všimneme otázku náboženstva v Číne, zistíme, že náboženstvo číňanov sa nedá jednoducho deliť na tri etapy: taoizmus, konfucionizmus a budhizmus. Všetky tri náboženstvá sú jedným celkom a navzájom sa nevyklučujú. Číňan môže byť súčasne budhista, konfucionista aj taoista.

Ako sa na začiatku poznamenalo, prvotným náboženstvom starých Číňanov bol monoteizmus, viera v jedného Boha. Postupne sa však v Číne prejavil mravný i náboženský úpadok, najmä pod vplyvom civilizácie zameranej na hmotu, vplyvom rôznych vládných kruhov a reformátorov. Nepomohli ani snahy Laocia a Konfucia o návrat k starým čínskym tradíciám. Rozmach bôžikov a zbožstvených osôb (ktorým čínsky ľud vzdával božskú úctu) zatemnil pravú vieru v Boha.

Nová éra nastala následkom šírenia kresťanstva do Číny. O sv. Františkovi Xaverskom vieme, že vo svojej veľkej horlivosti chcel zaniest Kristovo učenie aj do Číny. Bol presvedčený, že i Japonci by skôr prijali náuku evanjelia, keby ju vlastnili aj Číňania, od ktorých prebrali veľkú časť kultúry. A tak sa František, už vysilený a zodratý misijnou prácou, dal na púť do tretej misie - Číny. No po krátkom čase v Číne zomrel. Postupne

Náboženstvá v Číne

Napísal Administrator

Piatok, 21 November 2008 13:29

však prichádzali do Číny mnohí misionári a šíрили kresťanstvo medzi čínskym ľuďom. Boli to najmä jezuiti, neskôr i ďalšie rehole. Nemožno nespomenúť ani misionárov Spoločnosti Božieho Slova (SVD - verbisti). Verbisti viedli v Pekingu univerzitu, ktorá vychovala mnoho cenných šíritel'ov kresťanstva. A tak sa kresťanstvo nádejne rozvíjalo.

Z misionárov - verbistov spomeňme P. Anzera a najmä P. Jozefa Freinademetza, ktorý bol v roku 1975 spolu so zakladateľom verbistov, P. Arnoldom Janssenom, vyhlásený za blahoslaveného. P. Jozef Freinademetz pracoval v oblasti južného Šantungu. V tom čase misionári Spoločnosti Božieho Slova rozbehli v Číne veľmi úspešnú prácu. V roku 1900 nastalo v Číne veľké prenasledovanie kresťanov, počas tzv. vzbury boxerov. Vtedy bolo viacero verbistických misionárov umučených. P. Freinademetz unikol istej smrti priam zázrakom. Kresťanstvo sa však i napriek prenasledovaniu úspešne rozvíjalo. Ďalší zlom však nastal v päťdesiatych rokoch v dôsledku komunistického prevratu.

Tridsať rokov po smrti P. Freinademetza prišiel do Číny aj prvý slovenský misionár, P. Štefan Zloch zo Spoločnosti Božieho Slova, ktorý bol po úspešnej práci uväznený kvôli politickej situácii, ktorá nastala v päťdesiatych rokoch a musel z Číny odísť. V poslednom čase postupne Čína pomaly otvára svoje hranice. A tak tam prichádzajú misionári, ktorí popri svojom civilnom zamestnaní vykonávajú misionársku činnosť.

pripravil P. Karol Bošmanský SVD